2024/1499

29.5.2024

NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2024/1499,

annettu 7 päivänä toukokuuta 2024,

normeista tasa-arvoelimille, jotka toimivat asioissa, jotka koskevat henkilöiden rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa ja naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa asioissa ja tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan osalta sekä direktiivien 2000/43/EY ja 2004/113/EY muuttamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 19 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän ([1]),

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ([2]),

noudattaa erityistä lainsäätämisjärjestystä,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys tunnustetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 3 artiklassa unionin keskeisiksi arvoiksi. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 8 ja 10 artiklassa määrätään, että unioni edistää tasa-arvoa miesten ja naisten välillä ja torjuu sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää kaikessa toiminnassaan. Euroopan unionin perusoikeuskirjassa suojellaan 21, 23 ja 26 artiklassa oikeutta syrjimättömyyteen, oikeutta naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon sekä vammaisten sopeutumista yhteiskuntaan. Unioni on jo antanut useita direktiivejä syrjinnän torjumiseksi.

(2) Tämän direktiivin tarkoituksena on vahvistaa elinten, joiden tehtävänä on edistää tasa-arvoista kohtelua, jäljempänä ”tasa-avoelimet”, toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset niiden vaikuttavuuden parantamiseksi ja niiden riippumattomuuden takaamiseksi, jotta voidaan tehostaa neuvoston direktiiveistä 79/7/ETY ([3]), 2000/43/EY ([4]), 2000/78/EY ([5]) ja 2004/113/EY ([6]) johtuvan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista.

(3) Direktiivillä 79/7/ETY pyritään torjumaan sukupuoleen perustuva syrjintä sosiaaliturvaa koskevissa asioissa.

(4) Direktiivissä 2000/43/EY luodaan puitteet rotuun tai etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiselle.

(5) Direktiivissä 2000/78/EY luodaan puitteet uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työssä, ammatissa ja ammatillisessa koulutuksessa.

([1]) Hyväksyntä annettu 10. huhtikuuta 2024 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).
([2]) EUVL C 184, 25.5.2023, s. 71.
([3]) Neuvoston direktiivi 79/7/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1978, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä (EYVL L 6, 10.1.1979, s. 24).
([4]) Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2000, rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22).
([5]) Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16).
([6]) Neuvoston direktiivi 2004/113/EY, annettu 13 päivänä joulukuuta 2004, miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla (EUVL L 373, 21.12.2004, s. 37).

(6) Direktiivissä 2004/113/EY vahvistetaan puitteet sukupuoleen perustuvan syrjinnän torjumiseksi tavaroiden ja palveluiden saatavuuden ja tarjonnan alalla.

(7) Euroopan unionin tuomioistuin on katsonut, ettei miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamisala voi rajoittua pelkästään kieltämään syrjintää, joka johtuu kuulumisesta jompaankumpaan sukupuoleen. Kun otetaan huomioon direktiivin tarkoitus ja sillä suojattujen oikeuksien luonne, direktiivin on katsottava koskevan myös syrjintää, joka perustuu sukupuolen korjaukseen ([7]).

(8) Direktiiveissä 2000/43/EY ja 2004/113/EY edellytetään, että jäsenvaltiot nimeävät yhden tai useamman elimen, joiden tehtävänä on edistää yhdenvertaista kohtelua sekä analysoida, seurata ja tukea kaikkien ihmisten yhdenvertaista kohtelua ilman kyseisten direktiivien kattamiin seikkoihin perustuvaa syrjintää. Kyseisissä direktiiveissä edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat, että tällaisilla elimillä on toimivalta avustaa itsenäisesti syrjinnän uhreiksi joutuneita henkilöitä, toteuttaa riippumattomia selvityksiä syrjintään liittyvistä kysymyksistä, julkaista riippumattomia raportteja ja antaa suosituksia kaikista tällaiseen syrjintään liittyvistä kysymyksistä.

(9) Myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveissä 2006/54/EY ([8]) ja 2010/41/EU ([9]) säädetään tasa-arvoelinten nimeämisestä sen edistämiseksi, analysoimiseksi, valvomiseksi ja tukemiseksi, että kaikkia henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti ilman syrjintää kyseisten direktiivien soveltamisalaan kuuluvien perusteiden perusteella..

(10) Kaikki jäsenvaltiot ovat nimenneet tasa-arvoelimiä direktiivien 2000/43/EY ja 2004/113/EY nojalla. Tasa-arvoelinten järjestelmä on monipuolinen ja hyviä käytäntöjä on syntynyt. Monilla tasa-arvoelimillä on kuitenkin haasteita, jotka liittyvät erityisesti niiden tehtävien hoitamista varten tarvittaviin resursseihin, riippumattomuuteen ja valtuuksiin.

(11) Direktiiveissä 2000/43/EY ja 2004/113/EY jätetään jäsenvaltioille laaja harkintavalta tasa-arvoelinten rakenteen ja toiminnan osalta. Tämän seurauksena jäsenvaltioiden tasa-arvoelinten toimeksiannot, toimivalta, rakenne, resurssit ja operatiivinen toiminta eroavat toisistaan merkittävästi. Tämä puolestaan tarkoittaa, että syrjinnän vastainen suoja vaihtelee jäsenvaltiosta toiseen.

(12) Vaikka direktiiveissä 79/7/ETY ja 2000/78/EY ei vaadita jäsenvaltioita nimeämään tasa-arvoelimiä käsittelemään kyseisten direktiivien soveltamisalaan kuuluvia asioita, useimmissa jäsenvaltioissa on tasa-arvoelimiä, joista säädetään kansallisessa lainsäädännössä. Näin ei kuitenkaan ole kaikissa jäsenvaltioissa, minkä vuoksi syrjinnän vastaisen suojan taso kyseisten direktiivien soveltamisalaan kuuluvissa asioissa vaihtelee eri puolilla unionia.

(13) Sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimet voivat tuloksellisesti tukea direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY täytäntöönpanoa edistämällä yhdenvertaista kohtelua, ehkäisemällä syrjintää ja tarjoamalla apua kaikille syrjityille henkilöille ja ryhmille niin, että nämä voivat saada oikeussuojaa kaikkialla unionissa, on tarpeen vahvistaa näiden elinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset ja laajentaa niiden toimeksianto koskemaan direktiivien 79/7/ETY ja 2000/78/EY soveltamisalaan kuuluvia asioita. Tässä direktiivissä säädetyissä vähimmäisvaatimuksissa otetaan huomioon komission suositus (EU) 2018/951 ([10]), ja niissä hyödynnetään joitakin sen säännöksiä ja siinä suositeltua toimintatapaa. Niissä hyödynnetään myös muita asiaankuuluvia välineitä, kuten Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission hyväksymää tasa-arvoelimiä koskevaa tarkistettua yleistä poliittista suositusta nro 2 ja Yhdistyneiden kansakuntien hyväksymiä kansallisiin ihmisoikeusinstituutioihin sovellettavia Pariisin periaatteita.

([7]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 30.4.1996, P v. S ja Cornwall County Council, C-13/94, ECLI:EU:C:1996:170; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 7.1.2004, K.B. v. National Health Service Pensions Agency and Secretary of State for Health, C-117/01, ECLI:EU:C:2004:7; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 27.4.2006, Sarah Margaret Richards v. Secretary of State for Work and Pensions, C-423/04, ECLI:EU:C:2006:256; unionin tuomioistuimen tuomio 26.6.2018, M.B. v Secretary of State for Work and Pensions, C-451/16, ECLI:EU:C:2018:492.

([8]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa (EUVL L 204, 26.7.2006, s. 23).

([9]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/41/EU annettu 7 päivänä heinäkuuta 2010, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin sekä neuvoston direktiivin 86/613/ETY kumoamisesta (EUVL L 180, 15.7.2010, s. 1).

([10]) Komission suositus (EU) 2018/951, annettu 22 päivänä kesäkuuta 2018, tasa-arvoelimiä koskevista normeista (EUVL L 167, 4.7.2018, s. 28).

(14) Samoista tasa-arvoelinten toimintaa koskevista vähimmäisvaatimuksista, jotka koskevat direktiivien 2006/54/EY ja 2010/41/EU soveltamisalaan kuuluvia asioita, säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2024/1500 ([11]).

(15) Tätä direktiiviä olisi sovellettava tasa-arvoelinten toimintaan direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Vähimmäisvaatimusten olisi koskettava ainoastaan tasa-arvoelinten toimintaa, eikä niillä pitäisi laajentaa kyseisten direktiivien aineellista tai henkilöllistä soveltamisalaa.

(16) On tärkeää, että tasa-arvoelimet yhdenvertaisen kohtelun edistämisessä, syrjinnän ehkäisemisessä, syrjintää koskevien tietojen keräämisessä ja uhrien auttamisessa tämän direktiivin mukaisesti kiinnittävät erityistä huomiota intersektionaaliseen syrjintään, jolla tarkoitetaan sekä sukupuoleen että yhteen tai useampaan muuhun direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY tai 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluvaan syrjintäperusteeseen perustuvaa syrjintää.

(17) Jäsenvaltioiden olisi nimettävä yksi tai useampi elin käyttämään tässä direktiivissä säädettyä toimivaltaa. Jäsenvaltiot voivat jakaa toimivallan useiden tasa-arvoelinten kesken esimerkiksi antamalla yhdelle elimelle tehtäväksi syrjinnän ehkäisemisen, yhdenvertaisen kohtelun edistämisen ja syrjinnän uhrien auttamisen sekä toiselle elimelle päätöksentekotehtävät. Tällä direktiivillä ei saisi rajoittaa työsuojeluviranomaisten tai muiden valvontaelinten eikä työmarkkinaosapuolten autonomiaa tai roolia.

(18) Tasa-arvoelimet voivat hoitaa tehtävänsä tuloksellisesti ainoastaan, jos ne pystyvät toimimaan täysin riippumattomasti ilman niihin kohdistuvaa ulkopuolista vaikutusta. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi toteutettava erinäisiä toimia tasa-arvoelinten riippumattomuuden edistämiseksi. Tasa-arvoelimet, jotka käyttävät tässä direktiivissä säädettyä toimivaltaa, voivat olla osa ministeriötä tai muuta organisatorista yksikköä, edellyttäen että käytössä on tarvittavat suojatoimet, joilla varmistetaan niiden tehtävien poliittisesta, taloudellisesta, uskonnollisesta tai muusta vaikuttamisesta riippumaton suorittaminen. Tasa-arvoelinten olisi etenkin tehtäviään hoitaessaan ja toimivaltaansa käyttäessään säilytettävä riippumattomuutensa kaikesta suorasta tai epäsuorasta ulkoisesta vaikuttamisesta pidättymällä pyytämästä tai ottamasta vastaan ohjeita miltään taholta. Tasa-arvoelinten olisi tämän direktiivin tavoitteiden mukaisesti ja sovellettavan oikeudellisen kehyksen mukaisesti voitava hallinnoida omia taloudellisia ja muita resurssejaan, myös valitsemalla oma henkilöstönsä ja hallinnoimalla sitä itse, ja niiden olisi voitava asettaa omat painopisteensä. Henkilöstön jäsenten, joilla on pysyvä tai väliaikainen päätöksenteko- tai johtotehtävä, kuten tasa-arvoelimen johtajan tai varajohtajan ja soveltuvin osin hallintoneuvoston jäsenten, olisi oltava riippumattomia, päteviä hoitamaan tehtäväänsä ja valittava avoimella menettelyllä. Kyseisen prosessin avoimuus voidaan varmistaa esimerkiksi julkaisemalla avoimia toimia koskevat ilmoitukset julkisesti.

(19) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tasa-arvoelinten sisäinen rakenne, kuten sisäinen organisaatio ja prosessit, mahdollistaa niiden eri toimivaltuuksien itsenäisen ja tapauksen mukaan puolueettoman käytön, ottamalla käyttöön asianmukaiset takeet, kun tasa-arvoelimillä on toistensa kanssa mahdollisesti ristiriidassa olevia tehtäviä ja erityisesti kun osassa kyseisistä tehtävistä keskitytään uhrien tukemiseen. Tasa-arvoelinten olisi toimittava puolueettomasti erityisesti suorittaessaan tutkintaa tai yksittäistapausta arvioidessaan varsinkin silloin, kun tasa-arvoelimellä on sitovia päätöksentekovaltuuksia.

(20) Jos tasa-arvoelin on osa sellaista elintä, jolla on useita tehtäviä, kuten oikeusasiamiestä, jolla on laajempi toimeksianto, tai kansallista ihmisoikeusinstituutiota, tällaisen elimen, jolla on useita tehtäviä, sisäisellä rakenteella olisi taattava erityisen tasa-arvotehtävän tehokas hoitaminen.

(21) Jäsenvaltioiden olisi kansallisten talousarviomenettelyjensä avulla varmistettava, että tasa-arvoelimet saavat riittävät resurssit, mukaan lukien pätevä henkilöstö, asianmukaiset tilat ja infrastruktuuri, jotta ne voivat suorittaa kaikki tehtävänsä tehokkaasti, kohtuullisessa ajassa tai kansallisessa lainsäädännössä säädetyissä määräajoissa. Tällaisten riittävien resurssien saaminen on keskeistä tasa-arvoelinten tuloksellisen toiminnan ja niiden tehtävien suorittamisen kannalta. Jos tasa-arvoelimille annetaan uusia toimivaltuuksia, jäsenvaltioiden on tärkeää varmistaa, että niiden taloudelliset ja muut resurssit mahdollistavat edelleen sen, että ne voivat hoitaa tehtävänsä ja käyttää toimivaltaansa tehokkaasti.

([11]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1500, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, tasa-arvoelimiä koskevista vaatimuksista naisten ja miesten tasa-arvoisen kohtelun ja yhtäläisten mahdollisuuksien alalla työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa sekä direktiivien 2006/54/EY ja 2010/41/EU muuttamisesta (EUVL L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

(22) On tärkeää, että taloudelliset resurssit pysyvät vakaina, että ne on suunniteltu monivuotisiksi ja että tasa-arvoelimet voivat kattaa kustannuksia, joita voi olla vaikea ennakoida, kuten valitusten lisääntymisen, oikeudenkäyntikulujen ja automatisoitujen järjestelmien käytön yhteydessä. On tärkeää kiinnittää huomiota automatisoitujen järjestelmien, kuten tekoälyn, käytön tarjoamiin mahdollisuuksiin ja riskeihin. Tasa-arvoelimillä olisi erityisesti oltava käytettävissään sopivat henkilöstö- ja tekniset resurssit. Kyseisten resurssien olisi etenkin mahdollistettava se, että tasa-arvoelimet käyttävät automatisoituja järjestelmiä työssään ja toisaalta arvioivat sitä, ovatko kyseiset järjestelmät syrjimättömyyssääntöjen mukaisia. Jos tasa-arvoelin on osa elintä, jolla on useita tehtäviä, sen tasa-arvotehtävän hoitamiseen tarvittavat resurssit olisi varmistettava.

(23) Tasa-arvoelimillä on muiden toimijoiden, kuten työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, ohella keskeinen asema syrjinnän ehkäisemisessä ja yhdenvertaisuuden edistämisessä. Jotta voidaan puuttua syrjinnän rakenteellisiin näkökohtiin sekä edistää yhteiskunnallista muutosta ja yhdenvertaista kohtelua, olisi tasa-arvoelimille annettava valtuudet toteuttaa toimia, joilla ehkäistään direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluviin seikkoihin perustuvaa syrjintää ja syrjintää kyseisten direktiivien soveltamisalaan kuuluvilla aloilla sekä edistetään yhdenvertaista kohtelua. Tällaisia toimia voivat olla muun muassa hyvien käytäntöjen jakaminen, positiiviset erityistoimet ja tasa-arvon valtavirtaistaminen julkisten ja yksityisten tahojen keskuudessa sekä niille annettava koulutus, tieto, neuvonta, ohjaus ja tuki. On myös erittäin tärkeää, että tasa-arvoelimet ovat yhteydessä asiaankuuluviin sidosryhmiin ja osallistuvat julkiseen keskusteluun.

(24) Syrjinnän ehkäisemisen lisäksi tasa-arvoelinten keskeisenä tehtävänä on tarjota apua syrjinnän uhreille. Uhrien olisi ymmärrettävä tarkoittavan kaikkia henkilöitä, jotka katsovat kokeneensa direktiivin 79/7/ETY 4 artiklassa, direktiivin 2000/43/EY 2 artiklassa, direktiivin 2000/78/EY 2 artiklassa tai direktiivin 2004/113/EY 4 artiklassa tarkoitettua syrjintää. Kuka tahansa voi joutua sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän uhriksi, ja heidän olisi saatava tasa-arvoelinten apua jo varhaisessa vaiheessa riippumatta siitä, onko syrjintää todettu. Tällaiseen apuun olisi aina kuuluttava ainakin keskeisten tietojen antaminen valitusten tekijöille, mukaan lukien tiedot siitä, päätetäänkö valituksen käsittely tai onko sitä syytä jatkaa, ellei valitusta ole tehty nimettömästi. Jäsenvaltioiden vastuulla on määrittää yksityiskohtaiset säännöt, joiden mukaisesti tasa-arvoelin ilmoittaa valitusten tekijöille, kuten prosessin aikataulu tai menettelylliset takeet toistuvia tai väärin perustein tehtäviä valituksia vastaan.

(25) Sen varmistamiseksi, että kaikki uhrit voivat tehdä valituksia, niitä olisi voitava tehdä eri tavoin. Valituksia olisi suosituksen (EU) 2018/951 mukaisesti voitava tehdä valituksen tekijän valinnan mukaan kielellä, joka on yleinen siinä jäsenvaltiossa, jossa tasa-arvoelin sijaitsee. Tasa-arvoelinten olisi tiedotettava uhreille sovellettavista luottamuksellisuussäännöistä, jotta voidaan puuttua yhteen aliraportoinnin syyhyn eli kostotoimien pelkoon.

(26) Jotta voitaisiin tarjota mahdollisuus riita-asioiden nopeaan ja kohtuuhintaiseen ratkaisemiseen tuomioistuimen ulkopuolella, jäsenvaltioiden olisi säädettävä, että osapuolet voivat hakea vaihtoehtoista riidanratkaisua, jota tarjoaa joko tasa-arvoelin itse tai jokin muu olemassa oleva toimivaltainen yksikkö. Muuta toimivaltaista yksikköä valittaessa on tärkeää ottaa huomioon pysyvästi perustetut yksiköt ja varmistaa, että riidanratkaisuprosessista vastaavat henkilöt ovat riippumattomia, puolueettomia ja että heillä on tarvittava asiantuntemus. Riita-asioiden ratkaiseminen tuomioistuimen ulkopuolella johtaa todennäköisemmin onnistuneisiin ratkaisuihin, jos se tehdään osapuolten suostumuksella. Osapuolet voivat myös kokea hyödylliseksi mahdollisuuden pyytää riippumatonta neuvontaa tai olla kolmannen osapuolen, esimerkiksi työmarkkinaosapuolen, edustamana tai avustamana missä tahansa vaiheessa vaihtoehtoista riidanratkaisua. Se, että riitaa ei ole saatu ratkaistua, esimerkiksi sen vuoksi, että joku osapuolista hylkää prosessin lopputuloksen, ei saisi estää osapuolia toimimasta tuomioistuinkäsittelyssä. Jäsenvaltioiden olisi määriteltävä vaihtoehtoiseen riidanratkaisuprosessiin liittyvät yksityiskohtaiset säännöt kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

(27) Jos tasa-arvoelimet epäilevät, että direktiiveissä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY tai 2004/113/EY säädettyä yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on rikottu, niiden olisi voitava tehdä etenkin valituksen perusteella tai omasta aloitteestaan selvityksiä.

(28) Todisteet ovat keskeisessä asemassa määritettäessä, onko syrjintää tapahtunut, eivätkä ne ole useinkaan uhrin hallussa. Tasa-arvoelimillä olisi sen vuoksi oltava mahdollisuus saada tarvittavat tiedot, joiden perusteella voidaan todeta, onko syrjintää tapahtunut, ja tehdä yhteistyötä muiden toimivaltaisten elinten, joihin voi kuulua asiaan liittyviä julkisia palveluja, kuten työsuojeluviranomaisia tai koulutuksen tarkastusviranomaisia, sekä työmarkkina-osapuolten kanssa. Jäsenvaltioiden olisi luotava asianmukainen kehys kyseisen toimivallan käyttämiseksi kansallisten sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat antaa selvitysten tekemisen toisen kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti toimivaltaisen elimen tehtäväksi. Päällekkäisyyksien välttämiseksi tällaisen toimivaltaisen elimen olisi toimitettava tasa-arvoelimelle tämän pyynnöstä tiedot selvityksensä tuloksista, kun selvitys on valmis.

(29) Tasa-arvoelinten olisi voitava dokumentoida arviointinsa valituksesta kerätyn näytön perusteella. Jäsenvaltioiden olisi määritettävä arvioinnin oikeudellinen luonne, joka voi olla ei-sitova lausunto tai sitova päätös. Molemmissa olisi ilmoitettava arvioinnin perusteet ja tarvittaessa toimenpiteet havaittujen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen rikkomisten korjaamiseksi ja uusien estämiseksi ottaen samalla huomioon lausuntojen ja päätösten erilainen luonne. Tasa-arvoelinten työn vaikuttavuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön asianmukaiset mekanismit lausuntojen jatkotoimia ja päätösten täytäntöönpanoa varten.

(30) Tietoisuuden lisäämiseksi työstään ja yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä koskevassa lainsäädännöstä tasa-arvoelinten olisi voitava julkaista vähintään yhteenvedot niistä lausunnoistaan ja päätöksistään, joiden ne katsovat olevan erityisen merkityksellisiä.

(31) Tasa-arvoelimillä olisi oltava oikeus toimia oikeudenkäynneissä, jotta ne voivat osaltaan varmistaa direktiiveissä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY säädetyn yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattamisen. Tällaiset oikeudenkäynnit voidaan järjestää tuomioistuimissa tai vastaavissa elimissä, jotka kansallisen lainsäädännön ja käytäntöjen mukaisesti käsittelevät yhdenvertaista kohtelua ja syrjintää koskevia asioita. Kanteiden käsiteltäväksi ottamista koskevaa kansallista lainsäädäntöä ja käytäntöjä sekä erityisesti oikeutettua etua koskevia edellytyksiä ei voida soveltaa tavalla, joka on omiaan heikentämään tasa-arvoelinten toimintaoikeuden tehokkuutta. Tämän direktiivin mukaisesti tasa-arvoelimille annettujen valtuuksien tehdä selvityksiä ja päätöksiä ja oikeuden toimia oikeudenkäynnissä odotetaan helpottavan todistustaakkaa ja oikeuksien puolustamista koskevien direktiivien 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY nykyisten säännösten täytäntöönpanoa käytännössä. Tässä direktiivissä säädetyin edellytyksin tasa-arvoelimet pystyvät esittämään tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa tapahtuneen välitöntä tai välillistä syrjintää, ja siten täyttämään direktiivin 2000/43/EY 8 artiklassa, direktiivin 2000/78/EY 10 artiklassa ja direktiivin 2004/113/EY 9 artiklassa säädetyt edellytykset. Näin ollen tasa-arvoelinten tämän direktiivin mukaisesti antama tuki parantaa uhrien oikeussuojaa. Tasa-arvoelinten olisi voitava valita tapaukset, jotka ne päättävät saattaa tuomioistuimeen edistääkseen yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädännön asianmukaista tulkintaa ja soveltamista.

(32) Jos tasa-arvoelimillä on valtuudet tehdä sitovia päätöksiä, niille olisi annettava valtuudet toimia osapuolena kyseisten päätösten täytäntöönpanoa tai muutoksenhakua koskevissa menettelyissä. Tasa-arvoelinten olisi myös voitava esittää huomioita tuomioistuimille esimerkiksi antamalla asiantuntijalausuntojaan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

(33) Tasa-arvoelinten oikeus toimia osapuolena oikeudenkäynneissä voidaan muotoilla eri tavoin erilaisissa kansallisissa oikeudellisissa kehyksissä. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi valittava kansallisen lainsäädäntönsä ja käytäntöjensä mukaisesti yksi tai useampi seuraavista tasa-arvoelinten toimintatavoista: tasa-arvoelin toimii yhden tai useamman uhrin puolesta tai yhden tai useamman uhrin tukena taikka käynnistää oikeudenkäyntimenettelyjä omissa nimissään.

(34) Tasa-arvoelinten olisi voitava toimia uhrien puolesta tai tukemiseksi, tapauksen mukaan heidän suostumuksellaan, siten, että heille annetaan mahdollisuus käyttää oikeussuojakeinoja silloin, kun menettelylliset ja taloudelliset esteet tai uhriksi joutumisen pelko usein estävät uhreja. Kun tasa-arvoelimet toimivat yhden tai useamman uhrin puolesta, ne edustavat uhreja tuomioistuimessa. Kun tasa-arvoelimet toimivat yhden tai useamman uhrin tukena, ne osallistuvat uhrien käynnistämiin oikeudenkäyntimenettelyihin tukeakseen kannetta.

(35) Joitakin syrjintätapauksia on vaikea torjua, koska ei ole olemassa valituksen tekijää, joka itse ajaisi asiaa. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti tuomiossaan asiassa C-54/07 ([12]), jonka tasa-arvoelin oli pannut vireille omissa nimissään, että syrjinnän olemassaolo voidaan todeta vaikka uhria ei voitaisi yksilöidä. Näin ollen torjuakseen syrjintää yleisen edun puolustamiseksi jäsenvaltioilla olisi myös oltava mahdollisuus säätää, että tasa-arvoelinten olisi voitava toimia omissa nimissään tietyissä syrjintätapauksissa, esimerkiksi silloin kun tapaukset ovat yleisiä tai vakavia tai kun tarvitaan oikeudellista selvennystä, kun kukin tällaisista tapauksista voisi viitata siihen, että kyse voi olla luonteeltaan rakenteellisesta tai järjestelmällisestä syrjinnästä. Jäsenvaltioiden olisi voitava kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti säätää, että tällaiset syrjintätapaukset edellyttävät vastaajana yksilöityä henkilöä tai yhteisöä.

(36) Yksilöllisten oikeuksien kunnioittamisen varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi määriteltävä tasa-arvoelinten valtuuksille asianmukaiset menettelylliset takeet ja varmistettava, että oikeutta luottamuksellisuuteen ja yleisiä oikeusperiaatteita, kuten oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, puolustautumisoikeutta ja oikeutta sitovia päätöksiä koskevaan muutoksenhakuun, suojellaan asianmukaisesti, myös silloin kun tasa-arvoelin toimii oikeudenkäynneissä osapuolena tai osapuolen nimissä. Jäsenvaltiot voivat esimerkiksi tarjota luottamuksellisuutta todistajille ja väärinkäytösten paljastajille tärkeänä keinona kannustaa ilmoittamaan syrjintätapauksista.

(37) Tasa-arvoelinten oikeutta toimia oikeudenkäynnissä koskevat tämän direktiivin säännökset eivät muuta uhrien tai sellaisten uhrien oikeuksia edistävien yhdistysten, järjestöjen tai muiden yhteisöjen oikeuksia, joilla on kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen kriteerien mukaisesti oikeutettu etu varmistaa direktiivien 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY noudattaminen, kuten kyseisissä direktiiveissä on säädetty, mukaan lukien silloin kun kyseiset uhrit, yhdistykset, järjestöt tai muut yhteisöt ovat osallisina oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä tai molemmissa.

(38) Tasa-arvoelinten työn vaikuttavuus riippuu myös siitä, että niiden palvelut ovat rajoituksetta syrjinnän vaarassa olevien ryhmien saatavilla. Euroopan unionin perusoikeusviraston tekemässä toisessa Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskevassa tutkimuksessa (Second European Union Minorities and Discrimination Survey) 71 prosenttia etnisiin vähemmistöryhmiin tai maahanmuuttajavähemmistöryhmiin kuuluvista ilmoitti, että he eivät tunne yhtäkään organisaatiota, joka tarjoaisi tukea tai neuvontaa syrjinnän uhreille. Keskeinen vaihe tällaisen saatavuuden tukemisessa on se, että jäsenvaltiot varmistavat, että ihmiset tuntevat oikeutensa ja ovat tietoisia tasa-arvoelinten olemassaolosta ja niiden tarjoamista palveluista. Tämä on erityisen tärkeää muita heikommassa asemassa oleville ryhmille ja ryhmille, joiden tiedonsaanti voi estyä esimerkiksi epävarman taloudellisen aseman, iän, vammaisuuden, luku- ja kirjoitustaidon tason, kansalaisuuden tai asuinpaikan taikka verkkotyökalujen käyttömahdollisuuksien puutteen vuoksi.

(39) Tasa-arvoelinten palvelujen ja julkaisujen yhdenvertainen saatavuus olisi taattava kaikille. Tätä varten olisi yksilöitävä mahdolliset esteet tasa-arvoelinten palvelujen saatavuudelle ja käsiteltävä niitä. Palvelujen olisi oltava valitusten tekijöille maksuttomia. Jäsenvaltioiden olisi myös alueellisten tai paikallisten viranomaisten itsenäisyyttä rajoittamatta varmistettava, että tasa-arvoelinten palvelut ovat kaikkien mahdollisten uhrien saatavilla koko niiden alueella, esimerkiksi perustamalla paikallistoimistoja, mukaan lukien liikkuvat toimistot, käyttämällä viestintävälineitä, järjestämällä paikallisia kampanjoita, tekemällä yhteistyötä paikallisten edustajien tai kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa taikka käyttämällä sopimussuhteessa olevia palveluntarjoajia.

(40) Jotta vammaisille henkilöille voidaan taata kaikkien tasa-arvoelinten palvelujen ja toimintojen saatavuus, on tarpeen varmistaa esteettömyys Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2019/882 ([13]) vahvistettujen vaatimusten mukaisesti ja varmistaa kohtuulliset mukautukset vammaisten henkilöiden oikeuksista 13 päivänä joulukuuta 2006 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen mukaisesti. Tasa-arvoelinten olisi sen vuoksi varmistettava fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus ehkäisemällä ja poistamalla esteitä, joita vammaiset henkilöt voivat kohdata tasa-arvoelinten palvelujen ja tietojen saannissa, ja varmistettava kohtuulliset mukautukset tekemällä tarvittavat ja asianmukaiset mukautukset, jos ne ovat tarpeen jossakin tietyssä tapauksessa.

([12]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 10.7.2008, Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding vastaan Firma Feryn NV, C-54/07, ECLI:EU:C:2008:397.

([13]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).

(41) Tasa-arvoelinten säännöllisen koordinoinnin ja yhteistyön mahdollistaminen eri tasoilla ja pitkällä aikavälillä on olennaisen tärkeää keskinäisen oppimisen, johdonmukaisuuden ja yhdenmukaisuuden kannalta, ja se voi laajentaa niiden työn tavoittavuutta ja vaikutusta. Tasa-arvoelinten olisi toimivaltansa puitteissa tehtävä yhteistyötä muiden tasa-arvoelinten kanssa samassa jäsenvaltiossa sekä paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla, unionin tasolla sekä kansainvälisellä tasolla julkisten ja yksityisten tahojen, kuten tasa-arvoelinten unionin tason verkostojen, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, tietosuojaviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, työsuojeluviranomaisten ja koulutuksen tarkastusviranomaisten, lainvalvontaviranomaisten, ihmisoikeuksien puolustamisesta kansallisella tasolla vastuussa olevien virastojen, kansallisten tilastolaitosten, unionin rahastoja hallinnoivien viranomaisten, romanien kansallisten yhteysviranomaisten, kuluttaja-asioista vastaavien elinten sekä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen edistämiseen, suojeluun ja seurantaan liittyvien riippumattomien kansallisten mekanismien, kanssa.

(42) Tasa-arvoelimet eivät voi täyttää täysimittaisesti tehtäväänsä yhdenvertaisen kohtelun asiantuntijoina tai edistää sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista, jos niitä ei kuulla riittävän varhaisessa vaiheessa poliittisessa päätöksentekoprosessissa direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön menettelyt, joilla varmistetaan, että tällainen kuuleminen tapahtuu oikea-aikaisesti, ja kun tasa-arvoelimet katsovat sen olevan tarpeellista, jäsenvaltioiden olisi annettava tasa-arvoelimille mahdollisuus antaa suosituksia ja julkaista ne hyvissä ajoin, jotta ne voidaan ottaa huomioon.

(43) Yhdenvertaisuustiedot ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan lisätä tietoisuutta, arvioida syrjintää määrällisesti, kuvata ajallista kehitystä, näyttää toteen syrjinnän olemassaolo, arvioida yhdenvertaisuutta koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa, osoittaa tarve toteuttaa positiivisia erityistoimia ja edistää näyttöön perustuvaa päätöksentekoa. Tasa-arvoelimet voivat edistää yhdenvertaisuustietojen kehittämistä näitä tarkoituksia varten esimerkiksi järjestämällä pyöreän pöydän keskusteluja, joissa kootaan yhteen kaikki merkitykselliset tahot. Tasa-arvoelinten olisi myös kerättävä ja analysoitava tietoja omasta toiminnastaan ja niiden olisi voitava tehdä selvityksiä sekä kansallisen lainsäädännön mukaisesti saada ja hyödyntää tilastotietoja, jotka liittyvät direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Tasa-arvoelinten keräämät henkilötiedot olisi anonymisoitava tai, jos se ei ole mahdollista, pseudonymisoitava.

(44) Tasa-arvoelinten olisi hyväksyttävä työohjelma, jossa vahvistetaan niiden prioriteetit ja suunnitellut toimet. Näin ne voivat varmistaa työnsä eri osa-alueiden johdonmukaisuuden ajan mittaan ja käsitellä toimeksiantoonsa kuuluvia järjestelmällisiä syrjintäkysymyksiä osana pitkän aikavälin toimintasuunnitelmaa.

(45) Sen lisäksi, että tasa-arvoelimet julkaisevat vuotuisen toimintakertomuksen, niiden olisi julkaistava säännöllisesti kertomus, jossa esitetään kokonaisarvio niiden toimivaltaan kuuluvaa syrjintää koskevasta tilanteesta kyseisissä jäsenvaltioissa, sekä muita syrjintään liittyviä selvityksiä.

(46) Jotta voidaan varmistaa jäsenvaltioiden raportointivelvoitteiden yhdenmukainen täytäntöönpano tämän direktiivin mukaisesti nimettyjen tasa-arvoelinten toiminnan osalta, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovalta laatia luettelo asiaankuuluvista indikaattoreista, joiden perusteella tiedot olisi kerättävä. Tällaisia indikaattoreita ei pitäisi käyttää yksittäisten jäsenvaltioiden asettamiseen paremmuusjärjestykseen tai erityisten suositusten antamiseen niille. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 ([14]) mukaisesti.

(47) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista, joten jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa suotuisampia säännöksiä. Tämän direktiivin täytäntöönpanoa ei saisi käyttää perusteena jäsenvaltiossa vallitsevan tilanteen heikentämiselle.

(48) Tasa-arvoelinten tämän direktiivin nojalla toteuttamassa henkilötietojen käsittelyssä olisi noudatettava kaikilta osin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 ([15]). Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tasa-arvoelinten tehtävät määritellään selkeästi lainsäädännössä asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti. Tasa-arvoelinten olisi käsiteltävä henkilötietoja ainoastaan siinä määrin kuin se on tarpeen niiden tehtävien hoitamiseksi, jotka niille osoitetaan tämän direktiivin nojalla. Henkilöille, joiden henkilötietoja käsitellään, olisi tiedotettava heidän oikeuksistaan rekisteröityinä, mukaan lukien heidän käytettävissään kansallisella tasolla olevat oikeussuojakeinot.

([14]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

(49) Jos tasa-arvoelinten tehtävien hoitaminen edellyttää asetuksen (EU) 2016/679 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen erityisten henkilötietoryhmien käsittelyä, jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että kansallisessa lainsäädännössä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja että siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi asetuksen (EU) 2016/679 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaisesti. Tällaisiin suojatoimiin olisi kuuluttava esimerkiksi sisäisiä toimintatapoja ja toimenpiteitä, joilla varmistetaan tietojen minimointi, mukaan lukien henkilötietojen anonymisointi, jos se on mahdollista; sovelletaan henkilötietoihin pseudonymisointia ja salausta; estetään henkilötietojen luvaton käyttö ja siirtäminen; ja varmistetaan, että henkilötietoja ei käsitellä pidempään kuin on tarpeen niitä tarkoituksia varten, joita varten niitä käsitellään.

(50) Tämä direktiivi perustuu direktiiveissä 2000/43/EY ja 2004/113/EY vahvistettuihin sääntöihin siten, että siinä otetaan käyttöön tiukennetut normit tasa-arvoelinten toiminnalle. Sen vuoksi direktiiveissä 2000/43/EY ja 2004/113/EY olevat tasa-arvoelimiä koskevat säännökset olisi kumottava.

(51) Tämän direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että tasa-arvoelimet toimivat vähimmäisnormien mukaisesti, jotta voidaan parantaa tasa-arvoelinten vaikuttavuutta ja taata niiden riippumattomuus siten, että voidaan tehostaa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista. Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä säädetään ainoastaan vähimmäisvaatimuksista eikä siinä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

(52) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725 ([16]) 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja hän on antanut lausunnon ([17]) 2 päivänä helmikuuta 2023,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Tarkoitus, kohde ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan tasa-arvoelinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset niiden vaikuttavuuden parantamiseksi ja niiden riippumattomuuden takaamiseksi, jotta voidaan tehostaa direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista.

2. Tämän direktiivin mukaiset jäsenvaltioiden velvollisuudet ja tasa-arvoelinten tehtävät kattavat direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvat oikeudet ja velvollisuudet.

2 artikla

Tasa-arvoelinten nimeäminen

1. Jäsenvaltioiden on nimettävä yksi tai useampi elin, jäljempänä ”tasa-arvoelimet”, käyttämään tässä direktiivissä säädettyä toimivaltaa.

2. Tällä direktiivillä ei rajoiteta työsuojeluviranomaisten tai eikä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisia työmarkkinaosapuolten oikeuksia ja etuoikeuksia, myöskään työehtosopimusten osalta, eikä oikeudenkäyntimenettelyissä edustamista ja puolustamista.

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).
([17]) EUVL C 64, 21.2.2023, s. 46.

3 artikla

Riippumattomuus

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimet ovat riippumattomia ja vapaita ulkoisesta vaikutuksesta, ja että ne pidättyvät pyytämästä tai ottamasta vastaan ohjeita hallitukselta tai muulta julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä hoitaessaan tehtäviään ja käyttäessään toimivaltaansa. Tasa-arvoelinten on voitava tämän direktiivin tavoitteiden mukaisesti ja sovellettavan oikeudellisen kehyksen puitteissa hallinnoida omia taloudellisia ja muita resurssejaan ja tehdä omia päätöksiä sisäisestä rakenteestaan, vastuuvelvollisuudestaan, henkilöstöstään ja organisatorisista asioistaan.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä läpinäkyvistä menettelyistä, jotka koskevat tasa-arvoelinten päätöksenteko- tai johtotehtävissä toimivien henkilöiden ja tapauksen mukaan hallintoneuvoston jäsenten valintaa, nimittämistä, tehtävistä erottamista ja mahdollisia eturistiriitoja, jotta voidaan taata heidän pätevyytensä ja riippumattomuutensa.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet kehittävät sisäisen rakenteen, joka takaa niiden toimivaltuuksien käytön itsenäisesti ja tapauksen mukaan puolueettomasti.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että silloin kun tasa-arvoelimet hoitavat useita eri tehtäviä, niiden sisäinen rakenne takaa yhdenvertaisuutta koskevan tehtävän itsenäisen toteuttamisen.

4 artikla

Resurssit

Jäsenvaltioiden on kansallisten talousarviomenettelyjensä mukaisesti varmistettava, että kullakin tasa-arvoelimellä on käytettävissään tarvittavat henkilöstö-, tekniset ja taloudelliset resurssit, jotta se voi hoitaa kaikki tehtävänsä ja käyttää kaikkia toimivaltuuksiaan tuloksellisesti direktiiveissä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY vahvistettujen perusteiden ja niiden soveltamisalaan kuuluvien alojen osalta, myös silloin, kun tasa-arvoelimet ovat osa elimiä, joilla on useita tehtäviä.

5 artikla

Tietoisuuden lisääminen, ehkäiseminen ja edistäminen

1. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä asianmukaisia toimenpiteitä, kuten strategioita, joilla lisätään yleisön keskuudessa tietoisuutta direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY mukaisista oikeuksista sekä tasa-arvoelinten olemassaolosta ja niiden tarjoamista palveluista kaikkialla niiden alueella kiinnittäen erityistä huomiota syrjinnän vaarassa oleviin henkilöihin ja ryhmiin.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on valtuudet toteuttaa toimia, joilla ehkäistään syrjintää ja edistetään direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvaa yhdenvertaista kohtelua. Tällaisiin toimiin voi kuulua muun muassa positiivisten toimien ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen edistäminen julkisten ja yksityisten yhteisöjen keskuudessa, asianmukaisen koulutuksen, neuvonnan ja tuen tarjoaminen niille, julkiseen keskusteluun osallistuminen, yhteydenpito asiaankuuluvien sidosryhmien, myös työmarkkinaosapuolten, kanssa ja hyvien käytäntöjen vaihdon edistäminen. Tällaisia toimia toteuttaessaan tasa-arvoelimet voivat ottaa huomioon epäedulliset erityistilanteet, jotka perustuvat intersektionaaliseen syrjintään, jolla tarkoitetaan sekä sukupuoleen että yhteen tai useampaan muuhun, direktiiveillä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY tai 2004/113/EY suojattuun syrjintäperusteeseen perustuvaa syrjintää.

3. Jäsenvaltioiden ja tasa-arvoelinten on otettava huomioon kunkin kohderyhmän kannalta asianmukaiset viestintävälineet ja -muodot. Niiden on keskityttävä erityisesti ryhmiin, joiden tiedonsaantia voivat haitata esimerkiksi epävarma taloudellinen asema, ikä, vammaisuus, puutteellinen luku- ja kirjoitustaidon taso, kansalaisuus, asuinpaikka tai verkkotyökalujen käyttömahdollisuuksien puute.

6 artikla

Uhrien auttaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet voivat tarjota uhreille apua 2–4 kohdan mukaisesti.

Tässä direktiivissä ”uhrilla” tarkoitetaan kaikkia henkilöitä, jotka katsovat kokeneensa direktiivin 79/7/ETY 4 artiklassa, direktiivin 2000/43/EY 2 artiklassa, direktiivin 2000/78/EY 2 artiklassa tai direktiivin 2004/113/EY 4 artiklassa tarkoitettua syrjintää.

2. Tasa-arvoelinten on voitava vastaanottaa syrjintää koskevia valituksia.

3. Tasa-arvoelinten on annettava uhreille apua tiedottamalla heille aluksi seuraavista seikoista:

a) oikeudellinen kehys, mukaan lukien heidän erityistilanteeseensa kohdennettu neuvonta;

b) tasa-arvoelimen tarjoamat palvelut ja niihin liittyvät menettelylliset näkökohdat;

c) käytettävissä olevat oikeussuojakeinot, mukaan lukien mahdollisuus saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi;

d) sovellettavat luottamuksellisuutta koskevat säännöt ja henkilötietojen suoja; ja

e) mahdollisuus saada psykologista tai muunlaista tukea muilta elimiltä tai organisaatioilta.

4. Tasa-arvoelinten on ilmoitettava valitusten tekijöille kohtuullisessa ajassa, päätetäänkö valituksen käsittely vai onko sitä syytä jatkaa.

7 artikla

Vaihtoehtoinen riidanratkaisu

Tasa-arvoelinten on voitava tarjota osapuolille mahdollisuus vaihtoehtoiseen riidanratkaisuun. Kyseistä menettelyä voi johtaa tasa-arvoelin itse tai muu toimivaltainen yksikkö kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti, jolloin tasa-arvoelin voi esittää kyseiselle yksikölle huomioita. Tällainen vaihtoehtoinen riidanratkaisu voidaan toteuttaa eri muodoissa, kuten välitys- tai sovittelumenettelynä, kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti. Se, että riitaa ei ole saatu ratkaistua, ei estä osapuolia käyttämästä oikeuttaan saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sovellettava vanhentumisaika on riittävän pitkä vanhentumisaika, esimerkiksi keskeyttämällä vanhentumisajan kuluminen osapuolten osallistuessa vaihtoehtoiseen riidanratkaisumenettelyyn, jotta riidan osapuolille voidaan taata mahdollisuus saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

8 artikla

Selvitykset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on valtuudet tehdä selvityksiä siitä, onko direktiiveissä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY tai 2004/113/EY säädettyä yhdenvertaisen kohtelun periaatetta rikottu.

2. Jäsenvaltioiden on tarjottava selvityksen tekoa varten kehys, jonka avulla tasa-arvoelimet voivat toteuttaa tutkintatoimenpiteitä. Kyseisellä kehyksellä on erityisesti annettava tasa-arvoelimille tehokkaat oikeudet saada pääsy tietoihin ja asiakirjoihin, jotka ovat tarpeen sen toteamiseksi, onko syrjintää tapahtunut. Siinä on myös säädettävä mekanismeista, joiden avulla tasa-arvoelimet voivat tehdä yhteistyötä asianomaisten julkisten elinten kanssa kyseistä tarkoitusta varten.

3. Jäsenvaltiot voivat myös antaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut valtuudet toiselle toimivaltaiselle elimelle kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti. Kun tällainen toimivaltainen elin on saanut selvityksensä päätökseen, sen on toimitettava tasa-arvoelimelle tämän pyynnöstä tiedot niiden tuloksista.

4. Jäsenvaltiot voivat säätää, että tämän artiklan 1 kohdan ja 9 artiklan mukaisia selvityksiä ei aloiteta tai jatketa samaan asiaan liittyvän oikeudenkäyntimenettelyn ollessa vireillä.

9 artikla

Lausunnot ja päätökset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on valtuudet toimittaa ja dokumentoida arvionsa tapauksesta, mukaan lukien tosiseikkojen selvittäminen ja perusteltu päätelmä syrjinnän olemassaolosta. Jäsenvaltioiden on päätettävä, tehdäänkö tämä ei-sitovien lausuntojen vai sitovien päätösten avulla.

2. Sekä ei-sitoviin lausuntoihin että sitoviin päätöksiin on tarvittaessa sisällyttävä erityisiä toimenpiteitä havaittujen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen rikkomisten korjaamiseksi ja niiden toistumisen estämiseksi. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön asianmukaiset mekanismit ei-sitovien lausuntojen jatkotoimia, kuten palautevelvoitteita, ja sitovien päätösten täytäntöönpanoa varten.

3. Tasa-arvoelinten on julkaistava vähintään tiivistelmä niistä lausunnoista ja päätöksistä, joiden ne katsovat olevan erityisen merkityksellisiä.

10 artikla

Oikeudenkäynti

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on tämän artiklan 2–4 kohdan mukaisesti oikeus toimia oikeudenkäynneissä siviili- ja hallinto-oikeudellisissa asioissa, jotka liittyvät direktiiveissä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY tai 2004/113/EY säädetyn yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanoon, kanteiden käsiteltäväksi ottamista koskevan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti, mukaan lukien säännöt, joissa edellytetään uhrin hyväksyntää.

2. Tasa-arvoelimen oikeus toimia oikeudenkäynneissä sisältää oikeuden esittää huomioita tuomioistuimelle kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

3. Tasa-arvoelimen oikeus toimia oikeudenkäynneissä sisältää myös vähintään yhden seuraavista:

a) oikeus panna vireille menettely yhden tai useamman uhrin puolesta;

b) oikeus osallistua menettelyyn yhden tai useamman uhrin tukena; tai

c) oikeus käynnistää oikeudenkäyntimenettelyjä omissa nimissään yleisen edun puolustamiseksi.

4. Tasa-arvoelimen oikeus toimia oikeudenkäynneissä sisältää oikeuden toimia osapuolena sitovien päätösten täytäntöönpanoa tai muutoksenhakua koskevissa oikeudenkäyntimenettelyissä, jos tasa-arvoelimellä on valtuudet tehdä tällaisia päätöksiä 9 artiklan 1 kohdan nojalla.

11 artikla

Menettelylliset takeet

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 6–10 artiklassa tarkoitetuissa menettelyissä suojellaan asianomaisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden puolustautumisoikeuksia. Edellä 9 artiklassa tarkoitettuihin sitoviin päätöksiin sovelletaan muutoksenhakua kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

12 artikla

Yhdenvertainen saatavuus

1. Jäsenvaltioiden on taattava tasa-arvoelinten palvelujen ja julkaisujen yhdenvertainen saatavuus kaikille.

2. Tasa-arvoelinten on taattava, ettei valitusten toimittamiselle ole esteitä, esimerkiksi siten, että ne voivat vastaanottaa valituksia suullisesti, kirjallisesti ja verkossa.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet tarjoavat valitusten tekijöille palvelunsa maksutta koko alueellaan, myös maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla.

13 artikla

Saavutettavuus ja kohtuulliset mukautukset vammaisten henkilöiden osalta

Jäsenvaltioiden on varmistettava saavutettavuus vammaisille henkilöille ja tarjottava heille kohtuulliset mukautukset, jotta heille voidaan taata yhdenvertainen pääsy kaikkiin tasa-arvoelinten palveluihin ja toimintoihin, mukaan lukien uhrien auttaminen, valitusten käsittely, vaihtoehtoinen riidanratkaisu, tiedotus ja julkaisut sekä ennaltaehkäisyä, edistämistä ja tietoisuuden lisäämistä koskevat toimet.

14 artikla

Yhteistyö

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on käytössään asianmukaiset mekanismit, joiden avulla ne voivat toimivaltansa puitteissa tehdä yhteistyötä muiden tasa-arvoelinten kanssa samassa jäsenvaltiossa sekä asiaankuuluvien julkisten ja yksityisten tahojen kanssa, työsuojeluviranomaiset, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt mukaan luettuina, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, muissa jäsenvaltioissa sekä unionin tasolla ja kansainvälisellä tasolla.

15 artikla

Kuuleminen

Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön menettelyt sen varmistamiseksi, että hallitus ja asianmukaiset viranomaiset kuulevat tasa-arvoelimiä lainsäädännöstä, politiikasta, menettelyistä ja ohjelmista, jotka liittyvät direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on oikeus antaa suosituksia näistä asioista, julkaista suosituksia ja pyytää tällaisia suosituksiaan koskevia jatkotoimia.

16 artikla

Tiedonkeruu ja pääsy yhdenvertaisuustietoihin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet keräävät toimintaansa koskevia tietoja 17 artiklan b ja c alakohdassa tarkoitettujen raporttien laatimiseksi.

Tasa-arvoelimien keräämät tiedot on eriteltävä direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluvien perusteiden ja alojen mukaan sekä tämän direktiivin 18 artiklassa tarkoitettujen indikaattorien mukaisesti. Kaikki kerätyt henkilötiedot on anonymisoitava tai, jos tämä ei ole mahdollista, pseudonymisoitava.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet voivat toteuttaa syrjintää koskevia riippumattomia selvityksiä.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on pääsy direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia koskeviin tilastoihin kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jos tasa-arvoelimet katsovat tällaiset tilastot tarpeellisiksi voidakseen laatia kokonaisarvioinnin syrjintätilanteesta kyseisessä jäsenvaltiossa sekä tämän direktiivin 17 artiklan c alakohdassa tarkoitetut kertomukset.

4. Jäsenvaltioiden on sallittava tasa-arvoelinten antaa julkisille ja yksityisille tahoille, kuten viranomaisille, työmarkkinaosapuolille, yrityksille ja kansalaisyhteiskunnan järjestöille, suosituksia siitä, mitä tietoja direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvista oikeuksista ja velvollisuuksista on kerättävä. Jäsenvaltiot voivat myös antaa tasa-arvoelimille mahdollisuuden koordinoida yhdenvertaisuustietojen keräämistä.

17 artikla

Kertomukset ja strateginen suunnittelu

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet

a) hyväksyvät työohjelman, jossa esitetään niiden painopisteet ja suunnitellut toimet;

b) laativat ja asettavat yleisön saataville vuotuisen toimintakertomuksen, johon sisältyy vuotuinen talousarviota, henkilöstöä ja tilinpäätöstä koskeva raportointi; ja

c) julkaisevat vähintään joka neljäs vuosi yhden tai useamman suosituksia sisältävän kertomuksen yhdenvertaisen kohtelun ja syrjinnän tilasta jäsenvaltiossaan, mukaan lukien mahdolliset rakenteelliset kysymykset.

18 artikla

Seuranta ja raportointi

1. Komissio vahvistaa viimeistään 19 päivänä kesäkuuta 2026 täytäntöönpanosäädöksellä luettelon tämän direktiivin mukaisesti nimettyjen tasa-arvoelinten toimintaa koskevista yhteisistä indikaattoreista. Indikaattoreiden laatimista varten komissio voi pyytää neuvoja Euroopan unionin perusoikeusvirastolta, Euroopan tasa-arvoinstituutilta ja tasa-arvoelinten verkostoilta unionin tasolla. Indikaattorit kattavat tasa-arvoelinten henkilö- sekä tekniset ja taloudelliset resurssit, toiminnallisen riippumattomuuden, saatavuuden ja tuloksellisuuden sekä niiden tehtävien, valtuuksien tai rakenteen kehityksen, jotta varmistetaan kansallisella tasolla kerättyjen tietojen vertailukelpoisuus, objektiivisuus ja luotettavuus. Indikaattoreita ei saa käyttää yksittäisten jäsenvaltioiden asettamiseen paremmuusjärjestykseen tai erityisten suositusten antamiseen niille.

Täytäntöönpanosäädös hyväksytään 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

2. Jäsenvaltioiden on viimeistään 19 päivänä kesäkuuta 2031 ja sen jälkeen viiden vuoden välein toimitettava komissiolle kaikki asiaankuuluvat tämän direktiivin soveltamista koskevat tiedot. Tällaisten tietojen on sisällettävä ainakin tiedot tasa-arvoelinten toiminnasta, ja niissä on otettava huomioon tasa-arvoelinten 17 artiklan b ja c alakohdan mukaisesti laatimat kertomukset.

3. Komissio laatii tämän direktiivin soveltamista ja käytännön vaikutuksia koskevan kertomuksen, joka perustuu 2 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin ja muihin asiaankuuluviin tietoihin, jotka Euroopan unionin perusoikeusvirasto ja Euroopan tasa-arvoinstituutti keräävät kansallisella tasolla ja unionin tasolla erityisesti tasa-arvoelimiltä, tasa-arvoelinten Equinetin kaltaisilta unionin tason verkostoilta, kansalaisyhteiskunnan järjestöiltä ja muilta sidosryhmiltä. Kertomuksessa käsitellään tasa-arvoelinten toiminnallista riippumattomuutta ja tehokkuutta jäsenvaltioissa 1 kohdan mukaisesti vahvistettujen indikaattoreiden perusteella.

19 artikla

Vuoropuhelu tasa-arvoelinten toiminnasta

1. Euroopan parlamentti voi vuosittain 18 artiklan mukaisen seurannan ja raportoinnin yhteydessä pyytää komissiota keskustelemaan kyseisessä artiklassa tarkoitetuista, tämän direktiivin nojalla nimettyjen tasa-arvoelinten toimintaa koskevista asioista unionin toimielinten välisen vuoropuhelun tehostamiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi.

2. Euroopan parlamentti voi tuoda päätöslauselmissa esiin näkemyksensä 18 artiklassa tarkoitetuista seikoista.

3. Komissio ottaa tarvittaessa huomioon kaikki tämän artiklan mukaisesti käytävässä vuoropuhelussa esiin tulleet seikat, mukaan lukien Euroopan parlamentin päätöslauselmat 18 artiklassa tarkoitettujen asioiden osalta, myös arvioitaessa tämän direktiivin toimivuutta.

20 artikla

Vähimmäisvaatimukset

1. Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa säännöksiä, jotka ovat suotuisampia kuin tässä direktiivissä säädetyt vähimmäisvaatimukset.

2. Tämän direktiivin täytäntöönpanoa perusteena käyttämällä ei missään olosuhteissa voida alentaa syrjinnältä suojelun yleistä tasoa, joka jäsenvaltioissa jo tarjotaan direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

21 artikla

Henkilötietojen käsittely

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet voivat kerätä ja käsitellä henkilötietoja ainoastaan, jos se on tarpeen tämän direktiivin mukaisen tehtävän hoitamiseksi.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun tasa-arvoelimet käsittelevät asetuksen (EU) 2016/679 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, toteutetaan asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen turvaamiseksi.

22 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

23 artikla

Direktiivien 2000/43/EY ja 2004/113/EY muuttaminen

Kumotaan direktiivin 2000/43/EY III luku ja direktiivin 2004/113/EY III luku. Viittauksia kyseisissä luvuissa tarkoitettuihin tasa-arvoista kohtelua edistäviin elimiin pidetään viittauksina tämän direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tasa-arvoelimiin.

24 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 19 päivänä kesäkuuta 2026. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

25 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Direktiivin 23 artiklaa sovelletaan 19 päivästä kesäkuuta 2026.

26 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 7 päivänä toukokuuta 2024.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

M.-C. LEROY